

3. Наказ Державного казначейства України «Про затвердження Інструкції про кореспонденцію субрахунків бухгалтерського обліку для відображення основних господарських операцій бюджетних установ» від 10.07.2000 р. № 61 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
4. Наказ Державного казначейства України «Про затвердження Інструкції з обліку запасів бюджетних установ» від 08.12.2000 р. № 125 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
5. Наказ Державного казначейства України «Про затвердження типових форм обліку та списання запасів бюджетних установ та інструкції про їх складання від 18.12.2000 р. № 130 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
6. Наказ Державного казначейства України «Про затвердження типових форм обліку та списання основних засобів, що належать установам і організаціям, які утримуються за рахунок державного або місцевих бюджетів та Інструкції з їх складання від 02.12.1997 р. № 125/70 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
7. Наказ Міністерства аграрної політики «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку довгострокових та поточних біологічних активів» від 21.02.2008 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
8. Наказ Міністерства сільського господарства і продовольства України «Про затвердження інструкції по обліку молодняка тварин, птиці та тварин на відгодівлі» від 15.01.1997 р. № 7 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>.
9. Приказ Министерства финансов СССР от 10.03.1987 р. № 61 Об утверждении Инструкции по бухгалтерскому учету в учреждениях и организациях, состоящих на государственном бюджете СССР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.nau.ua/doc/?doc_id=416725

Стаття надійшла до редакції 23.03.2012.

УДК 332.132(477)

Коломицева О.В., д.е.н., доцент
ПНЗ «Європейський університет», Черкаська філія

СТИМУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙ У ПРОГРЕСИВНІ СТРУКТУРНІ ЗРУШЕННЯ СУЧАСНОЇ ЕКОНОМІКИ

У статті обґрунтовано необхідність активізації інвестиційних процесів на мезорівні на основі взаємодії суб'єктів господарювання в процесі інвестування структурної перебудови економіки.

Ключові слова: *інвестиційні процеси, трансформаційний розвиток, мотивація, структурні зрушення.*

In the article the necessity of activation of investment processes at mesolevel on the basis of the cooperation of subjects of menage in the process of investing of economy structural rearrangement is grounded.

Key words: *investment processes, transformational development, motivation, structural shifts.*

Постановка проблеми. Ключовим чинником інтенсифікації процесів загальноекономічного зростання є формування й підвищення рівня інвестиційно-інноваційної привабливості економічної системи держави та її регіонів. Проте однією з головних проблем розвитку української економіки є сучасні деструктивні трансформації як в інвестиційній, так і в інноваційній сфері діяльності.

Як показує світовий досвід, сьогодні саме соціально-економічні системи мезорівня (регіони, окремі міста, союзи підприємств, інтегровані бізнес-групи тощо) мають найбільші можливості реально активізувати інвестиційний процес у прогресивному напрямі. Така перестановка пріоритетів у визначенні основних рушійних сил інвестиційного процесу й ініціаторів інвестиційної діяльності в провідних країнах світу зумовлена активною структурною перебудовою їхньої економіки на наукомісткий тип розвитку й об'єктивним зростанням у зв'язку з цим ролі окремих регіонів. Практикою доведено, що в умовах глобалізації структурна політика регіональних органів влади може забезпечити успішне позиціонування регіону з урахуванням міжнародних факторів із метою залучення інвестицій і фахівців у високотехнологічні галузі промисловості, наукомісткі виробництва, наукові центри, інноваційні фірми та ін. Крім того, успішна структурна політика в ряді випадків забезпечила регіонам ключові позиції в одній або декількох наукових чи технологічних сферах (приклади останніх років: Баварія, Стокгольм,

Північна Кароліна та ін.). Структурний розвиток у такому контексті становить безсумнівний інтерес для України в цілому та її регіонів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі дослідженням теорії та практики інвестиційно-інноваційного розвитку регіонів, активізації процесів економічної інтеграції на рівні регіонів присвячено праці багатьох відомих українських науковців Амоші О., Гальчинського А., Гейця В., Семиноженка В., Дзюблюка О., Герасимчук З., Крупки М., Бажала Ю., Федулової Л. та ін. Актуальними сьогодні залишаються проблеми формування механізму інвестування прогресивних структурних зрушень в економіку регіонів з метою стимулювання економічного зростання і здійснення структурних реформ у регіонах.

Постановка завдання. Мета цього дослідження полягає у виявленні механізмів взаємодії інституційних агентів по стимулюванню інвестицій в прогресивні структурні зрушення з урахуванням мотивації взаємодії суб'єктів господарювання в процесі інвестування структурної перебудови економіки на основі «соціального згуртування».

Виклад основного матеріалу. Зростаюча залежність національної економіки від зовнішніх факторів, у тому числі негативних, обмеженість і дорожнеча енергетичних ресурсів, необхідність більш раціонального використання сировинної бази і робочої сили мають служити стимулом для використання інновацій задля підвищення потенціалу віддачі від наявних у країні та імпортованих з-за її меж ресурсів, переходу вітчизняної економіки до стандартів економічно безпечного виробництва і споживання з метою структурної перебудови економіки [1].

Важливою передумовою успішного формування механізму інвестування прогресивних структурних зрушень в економіку країни та її регіонів є наявність надійної основи для погодження інтересів головних економічних суб'єктів у рамках програми структурних зрушень. Тому доцільною є розробка схеми взаємодії основних суб'єктів економіки для концентрації зусиль щодо інвестування прогресивних структурних зрушень, активізації інвестиційної та інноваційної діяльності, створення ефективної інвестиційної інфраструктури.

Основними учасниками такої взаємодії пропонується обрати: державні органи влади (законодавчі й виконавчі); органи місцевого самоврядування; промислові підприємства та інші бізнес-організації; інститути фінансового сектору, включаючи банки; наукові організації; освітні центри; різні міжнародні інвестори (як приватні, так і інституційні); малі підприємства науково-технічної сфери, інноваційні технологічні центри; некомерційний сектор (у т. ч. ініціативні групи громадян, інші форми самоорганізації населення). Об'єднання всіх учасників у єдиний процес, координація і погодження їхніх дій потребують поєднання їхніх інтересів (так зване «соціальне згуртування»), проте це викликає труднощі, тому що різні економічні й соціальні групи мають свої інтереси та утворюють інституційну структуру сучасного суспільства.

На розвиток процесу об'єднання фінансових ресурсів держави і приватного сектору впливають два різноспрямовані фактори: нестача державних фінансових ресурсів і наявність ресурсів у бізнесу. З одного боку, в Україні і навіть у розвинених країнах держава не має достатніх фінансових ресурсів, щоб у повному обсязі створювати, модернізувати, розширювати і обслуговувати інфраструктуру, що знаходиться у власності держави. З другого боку, приватний бізнес має значні фінансові ресурси, які є мобільнішими, ніж державні; він часто випереджає державний сектор у технічних і технологічних нововведеннях. Однак для нього часто ускладнений доступ до тих сфер, які традиційно вважаються державними, або ризики діяльності виявляються дуже високими [2].

Вирішення проблеми об'єднання різних учасників у єдину схему взаємодії вбачається в дотриманні принципу рентабельності й виконанні вимоги зниження витрат (приватних і суспільних) на здійснення інвестиційної діяльності, підвищення віддачі від інвестиційних проектів, формування прогресивної структури економіки регіону. Відповідно до цього пропонується економіко-математична модель взаємодії інституційних агентів по стимулюванню інвестицій у прогресивні структурні зрушення, яка описує основні результати взаємодії всіх суб'єктів у категоріях «витрати – випуск» та може бути представлена як система взаємозалежностей: сукупних інвестицій за рахунок підприємств, організацій і приватних осіб ($INV(S)_t$), сукупного попиту населення на продукцію ($QSD(S)_t$), сукупного випуску продукції ($QS(S)_t$), сукупних витрат на випуск продукції ($QSZ(S)_t$), сукупного прибутку від сумісної діяльності ($PR(S)_t$) (рис. 1).

Зіставлення даних показує, що в разі спільної діяльності щодо здійснення інвестицій підсумкові результати роботи (і доходності) як окремих учасників коаліції, так і групи в цілому виявляються вищими, тобто спрацьовує синергетичний ефект від об'єднання зусиль. Крім того, добре знання сильних і слабких сторін кожного учасника схеми дає змогу організувати роботу найбільш ефективно, домогтися максимальної вигоди для всіх суб'єктів схеми за рахунок виникнення додаткових переваг, які одержує кожний учасник взаємодії в процесі кооперування.

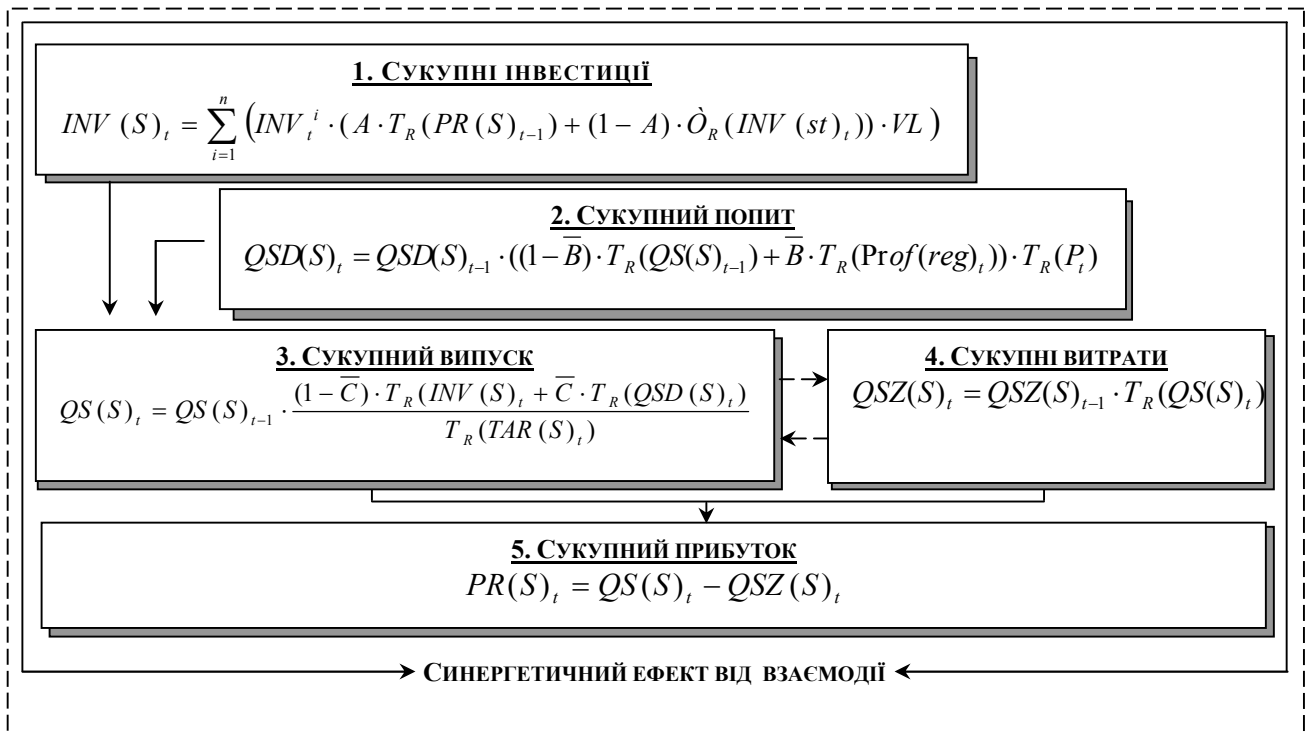

Рис. 1. Економіко-математична модель взаємодії інституційних агентів по стимулюванню інвестицій в прогресивні структурні зрушення за умови спільної інвестиційної політики

Так, кооперування з іншими суб'єктами інноваційної діяльності вигідне для державних структур, оскільки при цьому з них знімається більша частина організаційних заходів щодо реалізації програм підтримки й розвитку науково-технічної та інноваційної сфери. При цьому загальна схема фінансування дозволяє адміністрації мінімізувати контроль за витратою коштів по окремих напрямках. У результаті підвищується ефективність витрачання бюджетних коштів, що спрямовуються на ці потреби. Крім того, одним із вагомих результатів успішної інвестиційної діяльності підприємств і фірм регіону має стати збільшення податкових надходжень у державний, регіональний і місцевий бюджети від підприємств, що здійснюють інвестиції. Аналізуючи мотивацію органів державної влади у становленні й розвитку інфраструктури інвестиційної діяльності, слід назвати і сприяння стійкому економічному зростанню в регіоні. Це питання є не тільки економічним, але й соціальним – владі необхідно, щоб населення регіону могло швидко змінити або знайти місце роботи без великих соціальних потрясінь, без погіршення економічного становища, без посилення соціальної й політичної напруженості.

Участь у схемі вигідна науковим і дослідним установам усіх видів, тому що вони одержують додаткове фінансування; базу для практичного застосування винаходів і можливість їхньої швидкої комерціалізації; адміністрація може надати їм законодавчу підтримку й охорону авторських прав тощо.

Для фірм переваги від співробітництва виявляються в таких можливостях: одержання державного замовлення з боку регіональної влади; економія на прикладних дослідженнях; скорочення трансакційних витрат; підвищення якості своєї продукції й доведення її до світових стандартів (а тим самим і забезпечення надійного споживчого та інвестиційного попиту); проведення реконструкції виробництва шляхом застосування екологічно безпечних і природоохоронних технологій, а головне – одержання прибутку від участі в інфраструктурі інноваційної діяльності, зокрема від участі в комерційному трансфері технологій.

Виконання ролі учасників комплексної схеми стимулювання інвестиційної діяльності вигідне й громадським організаціям, НГО (НКО), оскільки в результаті вони одержують: додаткову фінансову підтримку, адміністративну підтримку, підвищують суспільний статус. І головне, вони одержують можливість найповніше здійснити ту соціальну потребу, на яку вони орієнтувалися при створенні, насамперед це стосується різних екологічних рухів, асоціацій захисту прав споживачів та ін.

Участь у такому співробітництві вигідна й міжнародним фондам, тому що в результаті створення такої інфраструктури налагоджується міжрегіональне й міжнародне науково-технічне співробітництво, підвищується технологічна культура регіону, більш якісно й комплексно вирішуються екологічні завдання тощо.

Нарешті, створення такої схеми взаємодії вигідне інноваторам (розробникам, виробникам і споживачам науково-технічної продукції), які одержують широке поле для своєї діяльності.

У цілому ж усі учасники вирішують однакові завдання: відновлення економіки, забезпечення прогресивних структурних зрушень і зниження соціальної напруженості в суспільстві. Тільки одні – з позиції держави, а інші – з позиції суспільства.

При включенні різних суб'єктів суспільства в єдиний процес створення й поширення науково-технічних знань та інформації, досвіду, умінь розширюються й джерела фінансування цієї сфери економіки. До таких джерел належать: прямі виплати з державного бюджету; дотації, субсидії; податкові пільги підприємствам у частині інноваційної діяльності; різноманітні позабюджетні кошти (гранти, пожертвування, добровільна допомога); внески підприємств і фірм тощо [3].

Дослідження, проведене на прикладі Черкаської області, свідчить про наявність у регіоні потенційних і реальних можливостей для організації такої схеми взаємодії суб'єктів інвестиційної діяльності. Так, інвестиційний клімат у Черкаській області характеризується рядом таких специфічних рис (можливостей саморозвитку):

1) соціально-політичні можливості представлені розумінням усіма верствами населення значення інвестиційної діяльності в реструктуризації суспільства і структурній перебудові економіки, формуванням «середнього класу», запобіганням тенденціям поляризації суспільства, виявленням ділових і професійних здібностей людини й реалізації її цивільних прав, зростанням реальних доходів населення;

2) інтеграційні можливості визначаються здатністю суб'єктів інвестиційної діяльності до подолання політичних, адміністративних і економічних бар'єрів, відтворення втрачених і формування нових коопераційних зв'язків, вбудовуючись у цілісні виробничо-технологічні коопераційні системи за участю більш потужних господарюючих суб'єктів, у тому числі всередині фінансово-промислових груп;

3) адаптаційні можливості полягають у високому ступені пристосованості суб'єктів інвестиційної діяльності до жорстких і часто мінливих умов зовнішнього середовища, здатності швидко перебудовуватися, виходячи із запитів конкретних груп споживачів, швидко освоювати нові ринкові ніші, створювати конкурентоспроможні виробництва при відносно низьких капітальних і поточних витратах;

4) інтелектуальні можливості виявляються в здатності суб'єктів інвестиційної діяльності до самостійного продукування й освоєння науково-технічних, технологічних, організаційно-економічних нововведень, їхнього комерційного використання при порівняно низьких стартових витратах;

5) антидепресивні (структурні) можливості являють собою внесок інвестиційної діяльності в реструктуризацію регіональної економіки й вирівнювання рівнів економічного розвитку територій, забезпечення зростання доходів зайнятого населення відповідних територій і податкових надходжень у бюджеті всіх рівнів при орієнтації діяльності суб'єктів малого підприємництва на локальні ринки;

6) мультиплікативні можливості пов'язані зі здатністю суб'єктів інвестиційної діяльності забезпечувати формування попиту на продукцію інших секторів економіки, стимулюючи тим самим процес відтворення, зростання завантаження виробничих потужностей, прогресивні структурні зрушення в суміжних галузях;

7) кадрові можливості характеризуються акумулюванням у сфері інвестиційної діяльності й інвестиційного проектування фахівців високої кваліфікації;

8) фінансово-інвестиційні можливості визначаються здатністю підприємців до більш швидкого освоєння інвестицій, прискорення обіговості капіталу, підвищення рентабельності вкладень у науково-дослідні й дослідно-конструкторські розробки.

Висновки. Таким чином, запропонована схема взаємодії вкладення капіталу основних економічних суб'єктів у розвиток економіки регіону як необхідної складової його структурної політики доводить, що в разі спільної діяльності щодо здійснення інвестицій існує можливість організувати роботу найбільш ефективно, домогтися максимальної вигоди для всіх суб'єктів схеми взаємодії за рахунок виникнення додаткових переваг, що одержує кожний учасник у процесі інтеграції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010 – 2020 роки в умовах глобалізаційних викликів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.in.gov.ua/index.php?get=494>.
2. Павлюк К.В. Сутність і роль державно-приватного партнерства в соціально-економічному розвитку держави [Електронний ресурс] / К.В. Павлюк, С.М. Павлюк. – Режим доступу: http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_17_ekon/stat_17/02.pdf.
3. Стратегічні виклики XXI століття суспільству та економіці України: в 3 т. / за ред. акад. НАН України В.М. Гейця, акад. НАН України В.П. Семиноженка, чл.-кор. НАН України Б.Є. Кваснюка. – К.: Фенікс, 2007. – Т. 1. – 319 с.

Стаття надійшла до редакції 21.03.2012.